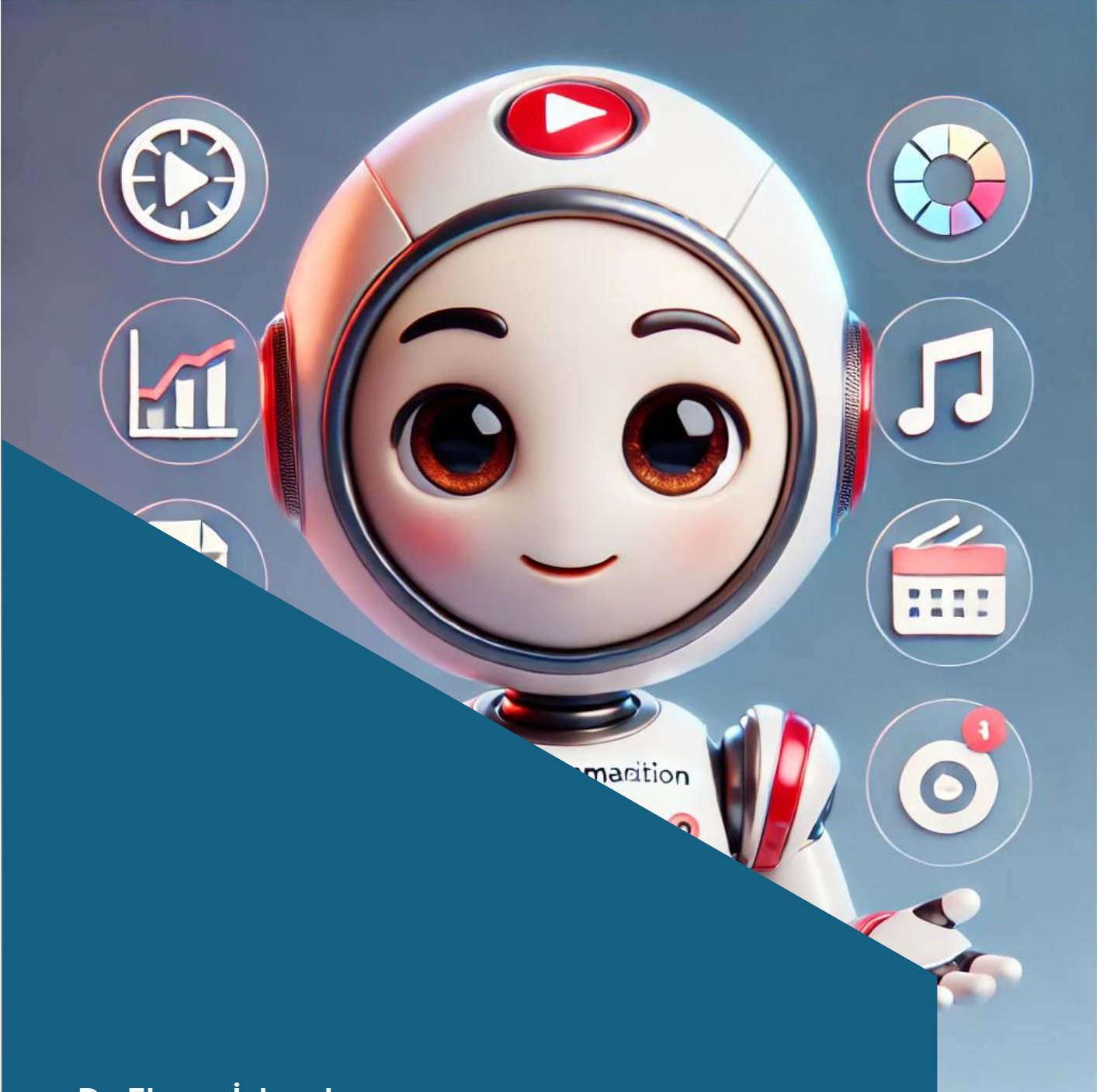

Aimyy Raporu : VERGİ OPTİMİZASYONU

Dr. Elyase İskender

30.04.2025

TÜRKİYE'DE İŞLETMELER İÇİN YASAL VERGİ OPTİMİZASYONU RAPORU

GİRİŞ

Bu rapor, Türkiye'de faaliyet gösteren işletmelerin vergi yükünü yasal çerçevede optimize etmek için kullanabilecekleri stratejileri ve bilanço kalemleri arasında yapılabilecek düzenlemeleri içermektedir. Raporda belirtilen tüm yöntemler ve stratejiler Türk vergi mevzuatı dahilinde yasal uygulamalardır.

ÖNCELİKLENDİRİLMİŞ VERGİ OPTİMİZASYON YÖNTEMLERİ

Aşağıda, vergi optimizasyon yöntemleri etkinlik düzeylerine göre önceliklendirilmiştir. Yöntemler, sağladıkları vergi avantajı, uygulama kolaylığı ve sürdürülebilirlik kriterleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

YÜKSEK ETKİLİ YÖNTEMLER (1. ÖNCELİK)

1. **Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri İndirimi** - Yüksek tutarlı gider indirimi ve teşvikler
2. **Teknokent İstisnası** - Tam istisna sağlayan, sürdürülebilir bir yöntem
3. **Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisi** - Uzun vadeli ve yüksek oranlı vergi indirimi
4. **Nakdi Sermaye Artışında İndirim** - Kolay uygulanabilir, yüksek etkili
5. **İhracat İstisnaları ve İhracata Yönelik Vergi Avantajları** - KDV istisnaları ve vergi indirimleri
6. **Şirket Bölünmesi ve Birleşmesi** - Stratejik yapılandırma ile önemli vergi avantajları

ORTA ETKİLİ YÖNTEMLER (2. ÖNCELİK)

7. **Serbest Bölge İstisnası** - Coğrafi kısıtlamalara rağmen tam istisna sağlar
8. **Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı** - Belirli koşullar altında matrahı azaltır
9. **Azalan Bakiyeler Yöntemiyle Amortisman** - İlk yıllarda yüksek gider yazma avantajı
10. **Yenileme Fonu Uygulaması** - Kâr erteleme imkanı
11. **İndirimli Orana Tabi İşlemlerde KDV İadesi** - Nakit akışına olumlu etki
12. **Bağış ve Yardımların İndirimi** - Sosyal sorumluluk ile vergi avantajı

DÜŞÜK-ORTA ETKİLİ YÖNTEMLER (3. ÖNCELİK)

13. **Kıdem Tazminatı Karşılığı** - Uzun vadeli etki
14. **Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı** - Belirli durumlarda faydalı
15. **Reeskont Uygulaması** - Kısa vadeli etki
16. **Gider Pusulası Kullanımı** - Belgesiz giderlerin belgelendirilmesi
17. **İştirak Kazançları İstisnası** - Grup yapılandırmalarında etkili
18. **Dönemsonu Satın Almaları** - Kısa vadeli, tekrar eden etki

DÜŞÜK ETKİLİ YÖNTEMLER (4. ÖNCELİK)

19. **Emisyon Primi İstisnası** - Sınırlı durumlarda uygulanabilir
20. **Özel Maliyet Bedelleri** - Uzun vadeye yayılan düşük etki
21. **Kur Değerleme Yöntemleri** - Konjonktüre bağlı etki
22. **Avanslı Satışlar ve Siparişler** - Geçici erteleme etkisi
23. **Gider Dağıtım Anahtarları** - Sınırlı etki, denetim riski
24. **Genç Girişimci İstisnası** - Düşük tutarlı ve koşullu istisna

1. KURUMLAR VERGİSİ OPTİMİZASYONU

1.1. Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisi

Ekonomi Bakanlığı tarafından verilen yatırım teşvik belgesi kapsamında yapılan yatırımlarda, bölgesel teşvik uygulamaları çerçevesinde kurumlar vergisi indirimi sağlanmaktadır. Özellikle 6. Bölge kapsamındaki illerde yapılan yatırımlarda kurumlar vergisi oranı %2'ye kadar düşebilmektedir.

Bilanço Stratejisi: Yatırım teşvik belgesi kapsamında yapılan harcamalar "258 Yapılmakta Olan Yatırımlar" hesabında takip edilmeli ve tamamlandığında ilgili aktif hesaplara aktarılmalıdır.

1.2. Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri İndirimi

Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde gerçekleştirilen projeler kapsamında yapılan harcamaların %100'ü kurumlar vergisi matrahından indirilebilmektedir. Üstelik bu indirim yetersiz kalırsa, sonraki dönemlere devredilebilir.

Bilanço Stratejisi: Ar-Ge giderlerinin "750 Araştırma ve Geliştirme Giderleri" hesabında doğru ve ayrıntılı şekilde takip edilmesi ve gerektiğinde "263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri" hesabına aktararak aktifleştirilmesi önemlidir.

1.3. Teknokent İstisnası

Teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren işletmelerin, bu bölgelerdeki yazılım ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar kurumlar vergisinden istisnadır.

Bilanço Stratejisi: Teknokent faaliyetlerinden doğan gelirler ve bu faaliyetlere ait giderler ayrı hesaplarda izlenmelidir. "601 Yurtiçi Satışlar" altında özel bir alt hesap açılarak teknokent gelirleri diğer gelirlerden ayrıştırılmalıdır.

1.4. Serbest Bölge İstisnası

Serbest bölgelerde üretim faaliyeti yapan işletmelerin bu faaliyetlerden elde ettikleri kazançlar, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliğinin gerçekleştiği vergilendirme döneminin sonuna kadar kurumlar vergisinden istisnadır.

Bilanço Stratejisi: Serbest bölge faaliyetlerine ilişkin gelir ve giderler ayrı muhasebe hesaplarında takip edilmelidir.

2. KARŞILIK AYIRMA YÖNTEMLERİ

2.1. Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı

Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve devam ettirilmesiyle ilgili olmak şartıyla, dava veya icra safhasında bulunan alacaklar ile yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş alacaklar için karşılık ayrılabilir.

Bilanço Stratejisi:

- Tahsili şüpheli hale gelmiş ticari alacaklar "128 Şüpheli Ticari Alacaklar" hesabına aktarılmalı
- Karşılık ayrıldığında "654 Karşılık Giderleri" hesabı borçlandırılırken "129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı" hesabı alacaklandırılmalıdır
- Karşılık ayırmak için gerekli şartların (dava açma, icra takibi veya yazılı iki kez talep) sağlandığına dair belgelerin muhafaza edilmesi önemlidir

2.2. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı

Fiziki veya teknolojik nedenlerle ya da ekonomik değerindeki düşüş nedeniyle stokların değerinde meydana gelen azalışlar için karşılık ayrılabilir.

Bilanço Stratejisi:

- "157 Diğer Stoklar" hesabında takip edilecek değeri düşen stoklar için
- "158 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı" hesabına karşılık ayrılmalı
- Değer düşüklüğünün gerçekleştiğine dair teknik raporlar hazırlanmalıdır

2.3. Kıdem Tazminatı Karşılığı

İşletmelerin çalışanları için gelecekte ödeyecekleri kıdem tazminatı tutarları için karşılık ayırmaları mümkündür.

Bilanço Stratejisi: "472 Kıdem Tazminatı Karşılığı" hesabına her yıl düzenli olarak karşılık ayrılması, hem vergi matrahını düşürür hem de finansal tabloların gerçeği yansıtmasını sağlar.

3. AMORTİSMAN YÖNTEMLERİ

3.1. Azalan Bakiyeler Yöntemi

Normal amortisman oranının iki katını geçmemek üzere, daha yüksek oranlarda amortisman ayırma imkanı tanır. Bu yöntem özellikle yeni yatırımlarda nakit akışına olumlu etki sağlar.

Bilanço Stratejisi:

- Yeni satın alınan amortisman tabi varlıklar için azalan bakiyeler yöntemi tercih edilmeli
- "257 Birikmiş Amortismanlar" hesabı ilk yıllarda daha fazla artırılarak gider yazılmalı
- Ekonomik değerini hızla kaybeden varlıklar için özellikle avantajlıdır

3.2. Kıst Amortisman Uygulaması

Yılın son çeyreğinde satın alınan amortisman tabi iktisadi kıymetler için tam yıl yerine kıst amortisman uygulanır. Stratejik yatırım planlaması ile bu durum avantaja çevrilebilir.

Bilanço Stratejisi: Büyük yatırımların, mümkünse yılın son çeyreği yerine ilk üç çeyreğinde yapılması gider yazma açısından daha avantajlıdır.

3.3. Özel Maliyet Bedelleri

Kiralanan gayrimenkuller için yapılan ve gayrimenkulün değerini artıran harcamalar özel maliyet bedeli olarak aktifleştirilir ve kira süresi boyunca amorti edilir.

Bilanço Stratejisi: "264 Özel Maliyetler" hesabında takip edilen bu harcamaların, kira süresi kısa ise daha hızlı gider yazılması mümkündür.

4. FİNANSAL ARAÇLAR VE YATIRIMLAR

4.1. Yenileme Fonu Uygulaması

Amortisman tabi iktisadi kıymetlerin satışından doğan kârlar, yeni bir iktisadi kıymet alınması amacıyla pasifte geçici bir hesapta (Yenileme Fonu) en fazla 3 yıl süreyle

tutulabilir. Bu süre içinde yeni bir iktisadi kıymet alınırsa, fondan yeni alınan kıymetin amortismanları karşılanabilir.

Bilanço Stratejisi:

- Satış kârı "549 Özel Fonlar" hesabı altında "Yenileme Fonu" olarak izlenmeli
- Üç yıl içinde yeni kıymet alınması durumunda fon, amortisman giderlerine mahsup edilmeli
- Vergi erteleme avantajı sağlar

4.2. İştirak Kazançları İstisnası

Tam mükellef kurumlardan elde edilen iştirak kazançları kurumlar vergisinden istisnadır. Ayrıca, yurtdışı iştirak kazançları belirli şartlar altında vergiden istisnadır.

Bilanço Stratejisi: "640 İştiraklerden Temettü Gelirleri" hesabında izlenen bu kazançlar için vergi istisnası beyannamede gösterilmelidir.

4.3. Emisyon Primi İstisnası

Anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları payların, itibari değerin üzerinde bir bedelle satılması halinde oluşan emisyon primleri kurumlar vergisinden istisnadır.

Bilanço Stratejisi: "520 Hisse Senedi İhraç Primleri" hesabında izlenen bu tutarlar özkaynaklarda gösterilir ve vergiden istisnadır.

5. DÖNEM SONU İŞLEMLERİ VE TAKDİRİ MUHASEBE POLİTİKALARI

5.1. Kur Değerleme Yöntemleri

Dövizli borç ve alacakların değerlemesinde, Maliye Bakanlığı'nca belirlenen kurlar kullanılır. Ancak yabancı para birimi cinsinden olan borç ve alacakların vadeli olması durumunda, değerlendirme kuru olarak vadesinde uygulanacak forward kur da kullanılabilir.

Bilanço Stratejisi:

- Döviz kurlarının yükseldiği dönemlerde yabancı para borçlar için oluşan kur farkı giderleri vergi matrahını azaltır
- "656 Kambiyo Zararları" hesabında izlenen bu giderler dönem matrahını düşürücü etki yapar

5.2. Reeskont Uygulaması

Senede bağlı alacak ve borçların tasarruf değeri ile değerlendirilmesi esasına dayanan reeskont uygulaması, dönem kârını etkileyebilir. Alacak senetleri için reeskont ayrıldığında, borç senetleri için de reeskont ayrılması zorunludur.

Bilanço Stratejisi:

- Yüksek tutarlı borç senetleri olan dönemlerde, hem alacak hem de borç senetlerine reeskont uygulanmalı
- "647 Reeskont Faiz Gelirleri" ve "657 Reeskont Faiz Giderleri" hesapları kullanılmalı
- Borç senetleri alacak senetlerinden fazla ise matrah düşürücü etki sağlar

5.3. Gider Dağıtım Anahtarları

Ortak giderlerin dağıtımında kullanılan anahtarlar, vergi avantajı sağlayacak şekilde belirlenebilir.

Bilanço Stratejisi: İstisna kazançların (teknokent, serbest bölge vb.) yüksek olduğu durumlarda, gider dağıtım anahtarları dikkatli seçilmelidir.

6. GRUP İÇİ İŞLEMLER VE TRANSFER FİYATLANDIRMASI

6.1. Transfer Fiyatlandırması Dokümantasyonu

İlişkili kişilerle yapılan işlemlerde emsallere uygunluk ilkesine uyulması ve kapsamlı bir transfer fiyatlandırması dokümantasyonu hazırlanması gerekmektedir.

Bilanço Stratejisi:

- İlişkili kişilerle yapılan işlemlerde piyasa fiyatının kullanıldığını gösteren belgeler muhafaza edilmeli
- Yıllık transfer fiyatlandırması raporu hazırlanmalı
- Örtülü sermaye ve örtülü kazanç aktarımı risklerine karşı önlem alınmalıdır

6.2. Yönetim Hizmet Bedelleri

Grup şirketlerden alınan yönetim hizmetleri için ödenen bedeller, belgelendirilmek ve emsallere uygunluk ilkesine göre tespit edilmek şartıyla gider yazılabilir.

Bilanço Stratejisi: "770 Genel Yönetim Giderleri" hesabında izlenen bu giderlerin, gerçek hizmet alımına dayandığının belgelendirilmesi önemlidir.

7. YILSONU OPTİMİZASYON STRATEJİLERİ

7.1. Dönemsonu Satın Almaları

Yılsonuna yakın dönemlerde yapılacak gider niteliğindeki harcamalar veya küçük çaplı yatırımlar, cari dönem vergi matrahını düşürecektir.

Bilanço Stratejisi:

- Kırtasiye, temizlik malzemesi gibi sarf malzemelerinin toplu alımı

- Bakım-onarım hizmetlerinin yılsonunda yaptırılması
- KDV oranı düşük olan giderlerin öne çekilmesi

7.2. Avanslı Satışlar ve Siparişler

Gelecek döneme ait satışlar için alınan avanslar cari dönem matrahını etkilemez, ancak KDV doğurur.

Bilanço Stratejisi: "340 Alınan Sipariş Avansları" hesabında izlenen bu tutarlar, gelir olarak kaydedilmez.

7.3. Gider Tahakkukları

Cari döneme ait olup, ödemesi gelecek dönemde yapılacak giderlerin tahakkuk ettirilmesi gerekir.

Bilanço Stratejisi: "381 Gider Tahakkukları" hesabında izlenen bu tutarlar, cari dönem matrahını düşürür.

8. VERGİ TEŞVİKLERİ VE DESTEKLER

8.1. Genç Girişimci İstisnası

Genç girişimcilerin kazançlarının 75.000 TL'ye kadar olan kısmı gelir vergisinden istisnadır.

Bilanço Stratejisi: İşletmenin genç ortakları üzerinden yapılandırılması vergi avantajı sağlayabilir.

8.2. Sermaye Artırımında İndirim

Sermaye şirketlerinin nakdi sermaye artışları üzerinden hesaplanan faiz tutarının %50'si kurumlar vergisi matrahından indirilebilir.

Bilanço Stratejisi:

- "500 Sermaye" hesabında artış yapılması
- İndirim tutarının kurumlar vergisi beyannamesinde gösterilmesi

8.3. İhracat ve Döviz Kazandırıcı Faaliyetler

İhracat, transit ticaret, navlun ve turizm gibi döviz kazandırıcı faaliyetlerde bulunan işletmelerin, bu faaliyetlerden elde ettikleri kazançların %50'si kurumlar vergisinden istisnadır.

Bilanço Stratejisi: İhracat gelirlerinin "601 Yurtdışı Satışlar" hesabında ayrı olarak izlenmesi ve belgelendirilmesi önemlidir.

9. EK OPTİMİZASYON YÖNTEMLERİ

9.1. Şirket Bölünmesi ve Birleşmesi

Vergi planlaması açısından şirketlerin bölünmesi veya birleşmesi, önemli avantajlar sağlayabilir. Kurumlar Vergisi Kanunu'nda tanımlanan şartları sağlayan devir ve bölünmeler vergisiz olarak gerçekleştirilebilir.

Bilanço Stratejisi:

- Yüksek kârlı ve zararlı şirketlerin uygun şekilde birleştirilmesi
- Farklı vergi rejimine tabi faaliyet alanlarının ayrı şirketlere bölünmesi
- "500 Sermaye" ve ilgili özkaynak hesaplarının yeniden yapılandırılması

9.2. İndirimli Orana Tabi İşlemlerde KDV İadesi

%1 ve %8 KDV oranına tabi teslim ve hizmetlerden doğan KDV iadesi hakkının etkin kullanımı, işletme nakit akışına olumlu etki yapar.

Bilanço Stratejisi:

- "191 İndirilecek KDV" ve "391 Hesaplanan KDV" hesaplarının detaylı tutulması
- İade alınacak tutarın "295 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar" hesabında izlenmesi

9.3. Gider Pusulası Kullanımı

Belge temin edilemeyen durumlarda, gider pusulası düzenlenerek bazı harcamaların belgelendirilmesi mümkündür.

Bilanço Stratejisi:

- Özellikle şehir dışı seyahatlerde belge alınamayan giderler için gider pusulası düzenlenmesi
- "770 Genel Yönetim Giderleri" hesabında izlenmesi

9.4. Sponsorluk ve Bağış İndirimleri

Eğitim, sağlık, kültür ve sanat alanlarında yapılan bağış ve yardımların tamamı veya bir kısmı, kurumlar vergisi matrahından indirilebilir.

Bilanço Stratejisi:

- Sponsorluk ve bağışların "770 Genel Yönetim Giderleri" hesabında ayrı bir alt hesapta izlenmesi
- Okul, sağlık tesisi gibi yapıların inşası için yapılan bağışların belgelendirilmesi

9.5. Zarar Mahsubu

Geçmiş yıl zararları, takip eden beş yıl içinde kurum kazancından indirilebilir.

Bilanço Stratejisi:

- "580 Geçmiş Yıllar Zararları" hesabında izlenen tutarların beş yıllık süre içinde etkin kullanımı
- Şirket devir ve birleşmelerinde zarar mahsup hakkının korunması için gerekli şartların sağlanması

10. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'de vergi optimizasyonu, yasal çerçevede ve mevzuata uygun olarak yapıldığında işletmelere önemli avantajlar sağlamaktadır. Bu raporda belirtilen stratejiler ve uygulamalar, işletmenin faaliyet alanına göre değişiklik gösterebilir. Bu nedenle:

1. İşletme yapısına ve faaliyet alanına uygun yüksek ve orta öncelikli optimizasyon stratejilerinin belirlenmesi
2. Vergi planlamasının yıllık bütçe çalışmalarıyla birlikte yapılması
3. Yasal değişikliklerin ve tebliğlerin düzenli olarak takip edilmesi
4. Profesyonel destek alınması

büyük önem taşımaktadır.

Vergi optimizasyon stratejilerinin etkin şekilde uygulanabilmesi için, muhasebe departmanının yetkin personel ile güçlendirilmesi ve düzenli eğitimlerle güncel tutulması da kritik önem taşımaktadır.

Uygulama Stratejisi:

- Öncelikle yüksek etkili yöntemleri değerlendirin
- İşletmenizin yapısına ve faaliyet alanına uygun yöntemleri seçin
- Uzun vadeli ve kısa vadeli stratejileri dengeli şekilde kullanın
- Yasal riskleri minimize eden bir yaklaşım benimseyin

Not: Bu rapor genel bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Uygulamada, her işletmenin kendine özgü koşulları ve gereksinimlerine göre farklı stratejiler belirlenmelidir. Vergi mevzuatındaki değişiklikler nedeniyle, uygulama öncesinde güncel mevzuat hükümlerinin kontrol edilmesi ve profesyonel danışmanlık alınması önerilir.